

“Val la pena!” (I): Una força que conquereix el temps

La fidelitat és la virtut que sorgeix enmig de les relacions entre persones —i per això també amb Déu— quan una confia en l'amor de l'altra.

11/10/2022

«Qui no fa un cop d'ull al sol quan vespreja? Qui aparta la vista del cometa quan esclata? Qui no sent una campana que toca per algun fet?». Així reflexionava un poeta

anglès del segle XVII en adonar-se que tantes coses de la nostra vida no són en realitat una cosa impersonal, com si sorgís d'un atzar sense rostre. Convençut que darrere de tot sempre hi ha algú, un *altre* involucrat, una relació, almenys oferta, concloïa: «Ningú no és una illa sencera per si mateix (...). Per això mai preguntis per qui toquen les campanes: toquen per a tu». ^[1]

Espiral que és elevada entre dos

El terme *fidelitat* es fa servir en nivells molt diferents. Però el més rellevant és considerar la fidelitat «en la relació entre persones, en el seu aspecte més humanament profund: l'amor» ^[2]. Tots formem un teixit de relacions: el que ens ha acollit a la nostra arribada al món, i que ens sosté al llarg de la nostra existència. Ens necessitem els uns als altres: «Pel fet de ser animal social, un home deu naturalment a un altre

tot allò sense el que la conservació de la societat seria impossible», diu sant Tomàs d'Aquino. I, si és veritat que el primer suport que requerim acostuma a ser de tipus material, o de supervivència, també ens hem d'afirmar mútuament en el nostre camí cap al futur, saber-nos part d'una mateixa cadena que s'estén cap endavant amb esperança. Per això, continua el sant: «La convivència humana no seria possible si uns no es fiessin dels altres».^[3]

Més que no pas per la consciència de la nostra dependència mútua, interpersonal, l'època actual es caracteritza per una cerca individual d'autonomia; preferim la il·lusió de ser totalment autosuficients a reconèixer-nos necessitats dels altres. Per això, un primer escull que hem de sortejar en parlar de fidelitat són les actituds que ens empenyen cap a l'aïllament, i que trobem més o

menys dins nostre. De fet, encara més endins, descobrim que el nostre cor no se satisfà amb una vida absolutament autònoma, en solitud: «Cap vida humana no és una vida aïllada, sinó que s'entrellaça amb d'altres vides. Cap persona no és un vers solt»^[4].

Encara que hi ha algunes virtuts que no estan immediatament involucrades en la relació amb altres persones, com poden ser la fortalesa o la temprança, hi ha virtuts que es troben només en les relacions. La fidelitat n'és una, ja que implica un moviment d'anada i tornada entre dos: suposa creure en algú; creure que té bones intencions cap a mi. Suposa construir la mateixa vida sobre la convicció que aquesta altra persona m'estima ara i ho continuarà fent en el futur. En aquest sentit, la fidelitat neix en un primer moment en l'altre; no depèn inicialment de nosaltres mateixos. Una virtut amb

aquestes característiques, com es pot entendre fàcilment, ens allunya de la il·lusió de l'autosuficiència ens convida a una obertura humil que, com assenyala el Papa Francesc, «sempre té una quota de risc i d'agostarada aposta».^[5] Això no obstant, d'aquesta obertura en pot sorgir un moviment que, entre dos, a poc a poc, s'eleva en espiral cap a una vida compartida i feliç. Qui entra en aquesta dinàmica de la fidelitat està molt lluny d'haver arribat a la quietud d'una destinació; més aviat, inicia el vertigen del que està viu, el moviment de qui està en camí. «La fidelitat és com una força que conquereix el temps, no per rigidesa o inèrcia, sinó d'una manera creativa»^[6], i comptant que al costat hi ha algú de qui refiar-se.

Teresa de Jesús i Jesús de Teresa

En consultar els mitjans de comunicació, en revisar una

enquesta o en tornar sobre les nostres experiències, podem sentir de vegades una certa nostàlgia de la felicitat senzilla però autèntica que comporta la fidelitat. Notem la necessitat que torni a brillar en el matrimoni, en la família, en la relació amb Déu i, en general, en qualsevol mena de relació personal.

[7] Per fer-ho tenim l'ajuda del Senyor, i també les ganes de fer el bé que detectem en tantes persones, i en nosaltres mateixos: una fidelitat «que és lliure correspondència a la gràcia de Déu, viscuda amb alegria i també amb bon humor».[8]

De vegades, tot això ens pot semblar un desig gairebé inabastable, quelcom que està per sobre de les nostres forces. I no ens falta una mica de raó: cadascú, si es té només a un mateix, és feble, ja que tenim els peus de fang; i, a més, la fidelitat només pot sorgir entre dos. Però és precisament l'experiència de la

nostra debilitat la que ens prevé de fiar-nos únicament dels nostres bons desitjos o talents. Venen a ajudar-nos les paraules de sant Pau: «Em veig capaç de tot gràcies a aquell qui em fa fort» (*Fl* 4, 13). El Senyor, amb el seu amor ofert a nosaltres abans que el puguem demanar, passi el que passi i fem el que fem, s'entrega com a font de la nostra fidelitat a ell i a les altres persones.

Tanmateix, si pensem en l'experiència de la fidelitat de Déu en la nostra vida i en la vida de tantes persones, podríem dir que sí que podem confiar en nosaltres mateixos. Quantes vegades, potser sobretot en moments difícils, ens venen a la memòria records de la confiança que ha tingut el Senyor en nosaltres, començant pel nostre naixement —que siguem vius és una elecció seva—, per seguir amb el nostre baptisme i amb cada vegada que ens ha mostrat el seu amor, la

seva proximitat i la seva llum en el nostre camí. Si bé l'elecció per part de Déu ha estat eterna, la seva confiança dipositada en nosaltres es va fent en el temps: al nostre interior va madurant la consciència que tenim d'aquest privilegi.

Quan, en canvi, volem ser fidels només amb les nostres forces, quan posem distància en aquesta relació que acull la fidelitat, deixem d'experimentar aquesta confiança en Déu. Llavors perdem la memòria dels dons rebuts, com els vinyataires que van oblidar que treballaven perquè l'amo va sortir a buscar-los, i no per mèrits propis (cf. *Mt* 21, 33-46). Ens concentrem, llavors, en com són de costosos i insuficients els nostres esforços. A poc a poc poden anar apareixent les queixes, les fugides breus, la infidelitat en les coses petites. O una distància que també es pot insinuar de manera més encavalcada en l'acostumament

a la vida amb el Senyor, en una lluita que busca tranquil·litzar la consciència en la tebiesa. Es perd la novetat de l'altre, la sorpresa del seu rostre, la creativitat que sempre requereixen les relacions personals.

Si podem ser fidels es perquè Déu confia en nosaltres. «El cristià no és mai un home solitari, ja que viu en un tracte continu amb Déu, que és al nostre costat i en el cel».^[9] Així, en aquest ambient de proximitat, és com han estat fidels els sants. De santa Teresa d'Àvila s'explica que un dia, quan era al Monestir de l'Encarnació, va baixar per les escales i va topar amb un nen que li somreia. Sorpresa de veure un nen petit dins del convent, li va preguntar: «I tu qui ets?». I el nen li va respondre amb una altra pregunta: «I qui ets tu?». La santa, admirada, va replicar: «Jo soc Teresa de Jesús». I el nen, amb un somriure,

li va dir: «Doncs jo soc Jesús de Teresa».

Fidelitat de fills de Déu

«La virtut de la fidelitat està profundament unida al do sobrenatural de la fe, que arriba a ser expressió de la solidesa que caracteritza qui ha posat en Déu el fonament de tota la seva vida», escriu Benet XVI. «En la fe trobem, de fet, l'única garantia de la nostra estabilitat (cf. *Is* 7, 9), i només a partir d'aquesta podem també nosaltres ser veritablement fidels».^[10]

Partint d'aquesta fidelitat de Déu, que precedeix la que volem per a nosaltres, podem enunciar ara tres àmbits en els quals podem enfortir la nostra fidelitat: experimentar l'alegria de pertànyer al Pare, en Crist, com a persones lliures; fer cada vegada més profunda la nostra identificació personal amb la seva voluntat, també personal, que és

sempre un regal per a nosaltres, i viure la relació fraterna que sorgeix entre els qui volen ser fidels.

Primer, pertanyem a Déu; però no com a una cosa inerta, sinó com a éssers vius, com a persones lliures, capaces tant d'estimar com d'obrir-se a l'amor d'un altre. I Déu se'ns ha ofert també personalment, en el seu amor trinitari. Per això volem conèixer-lo cada vegada més, per gaudir, patir, treballar i relacionar-nos amb els altres, sempre amarats d'una consciència viva de la nostra filiació divina. En aquesta clau interpretava sant Joan de la Creu el somni de l'escala de Jacob, com més pugem en el nostre coneixement i amor de Déu, més baixem a les profunditats de la nostra ànima.^[11] Conèixer cada vegada més Déu ens apropa a nosaltres mateixos, que som obra de la seva mà; i conèixer millor la seva creació, sobretot en nosaltres mateixos, ens pot omplir de

sorpresa i amor cap ell. «Enamora't, i no *el* deixaràs»,^[12] escrivia sant Josepmaria en l'últim punt de Camí. El beat Àlvar complementava aquesta màxima, donant-li la volta: «No *el* deixis, i t'enamoraràs».^[13] El Senyor en té prou amb el nostre desig de seguir-lo de prop, de vegades a contrapel, per infondre en nosaltres desitjos renovats de mantenir el nostre cor enamorat.

En segon lloc, sabem que estimar Déu és, en realitat, un camí d'identificació amb Jesucrist, pel qual deixem que fructifiqui en nosaltres la seva confiança. Ara bé, per aconseguir-ho necessitem d'ell, perquè ningú no pot anomenar Pare a Déu, ni considerar-se fill seu, si no és en Jesucrist. Però, tot i que tots participem de la mateixa vida de Jesús, cadascú ho fa de manera personal. Déu ens ha concedit talents i virtuts particulars a cadascú, una personalitat única, una manera de

veure el món que és només nostre. Per això, la fidelitat de cadascú a Déu no és quelcom uniforme, com treta d'un motlle, sinó que és personal, única, forjada en la mateixa vida. Per això no té sentit comparar-nos amb ningú, ni sentir-nos jutjats per ningú a partir d'esquemes fixos. «La fidelitat és fidelitat a un compromís d'amor, i és l'amor a Déu el sentit últim de la llibertat (...): “Accepteu el meu jou i feu-vos deixebles meus, que soc benèvol i humil de cor, i trobareu el repòs, perquè el meu jou és suau, i la meva càrrega, lleugera (Mt 11, 29-30)”». ^[14]

Finalment, com a fills de Déu, tots som germans; tots, per tant, participem igualment de la seva paternitat divina: tots *ajudem* Déu en ser bons pares i bones mares dels altres. En realitat, no podem ser autors solitaris de la nostra vida, sinó que som coautors amb les persones que ens envolten: “cada un, amb

cura, pinta i escriu en la vida de l'altre"; som els protagonistes de la nostra història i, alhora, formem part de les dels altres, en el gran llibre de la vida. S'entén així que la fidelitat dels qui ens envolten depèn de la nostra; i viceversa: per contrarestar la nostra debilitat, tenim la fortalesa dels altres. I aquesta atenció i cura que comença per les persones de la nostra família, natural i sobrenatural, s'estén després als altres membres de l'Església i de tota la humanitat. Com que «ens interessin totes les ànimes de cent, totes cent»,^[15] estem disposats a servir a tots els que el Senyor posa en el nostre camí. I és precisament aquesta obertura del cor allò que referma la nostra fidelitat i la converteix en «una força que conquereix el temps».

Antonio Malo

[1] John Donne, *Devocions per a ocasions emergents*, Meditació XVII.

[2] Mons. Fernando Ocáriz, *Carta pastoral*, 19.III.2022, núm. 1.

[3] Sant Tomàs d'Aquino, *Suma de teologia*, II-II, c. 109, r. 1.

[4] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, n. 111.

[5] Francesc, ex. ap. *Amoris laetitia*, núm. 132.

[6] Guillaume Derville, «A la festa de san José: una fidelitat que es renova», a: opusdei.org.

[7] Se sol assimilar la «lleialtat» amb la «fidelitat»; no obstant això, la primera no necessàriament es basa en la confiança fundada en l'amor d'un altre, sinó en aspectes més propers a la justícia; per això, la «lleialtat» no sempre fa referència a

una altra persona, sinó a idees, valors o institucions.

[8] Mons. Fernando Ocáriz, *Carta pastoral*, 19.III.2022, núm. 4.

[9] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 116.

[10] Benet XVI, Discurs, 11.VI.2012.

[11] Cf. San Juan de la Cruz, *Noche oscura del alma*, II, 8, 5.

[12] Sant Josepmaria, *Camí*, núm. 999.

[13] Beat Àlvar del Portillo, *Carta pastoral*, 19.III.1992, núm. 50.

[14] Mons. Fernando Ocáriz, *Carta pastoral*, 19.III.2022, núm. 8.

[15] Cf. Sant Josepmaria, *Amics de Déu*, núm. 9.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca/article/val-la-pena-i-
una-forca-que-conquereix-el-temps/](https://dev.opusdei.org/ca/article/val-la-pena-i-una-forca-que-conquereix-el-temps/)
(06/08/2025)